

משמחי לב

עלון מס. 14
פרשת "וישלח"
תשע"ג

תלמוד תורה
מכתב מאליהו
מרכז החינוך העצמאי בא"י
ר' יוסף קארו 5 אור יהודה
03-6340421

היוצא עבור תלמידי ת"ת מכתב מאליהו אור-יהודה עורך: אלעזר-חיים בונן

פחד מן החטא

בתחילת הפרשה מובא שיעקב פחד מאוד מהמפגש עם אחיו עשו, "וירא יעקב מאוד ויצר לו". ויעקב נוקט בשלושה דרכים: דורון, תפילה ומלחמה, כדי להינצל מעשו. וצריך להבין, מדוע יעקב אבינו פוחד כל כך מעשו הרשע שהרי הקב"ה הבטיח לו בתחילת פרשת ויצא "והנה אנכי עמך ושמרתוך בכל אשר תלך...כי לא אעזבך..." ואם כן, מדוע בפרשתנו יעקב ירא כל כך?

תשובה לכך אנו מוצאים ברש"י על הפסוק "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת" - לכך אני ירא שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא, ויגרום לי להימסר ביד עשו? !!! למדים אנו מכאן כמה צריך להיזהר מחטא, שאם יעקב אבינו פוחד שהוא "מלוכלך" בגלל חטא ולכן לא תתקיים הבטחת הקב"ה לשמור עליו - אזי כמה חמור הוא החטא!!!

בענין זה נביא סיפור מרתק על רבן של ישראל בעל "החפץ חיים" וצ"ל: לייב בן ה-14, נכד אחיו של החפץ חיים, רצה לנסוע מהשיבה שבה למד ברוסיה אל ביתו שבפולין. הרכבת עמדה להגיע בצהרי יום חמישי והנסיעה שכללה מעבר גבול בין רוסיה ופולין היתה אמורה להימשך, יממה תמימה, אך בגלל שרשרת תקלות איחרה הרכבת. הנער הגיע למסקנה שלא יצליח להגיע לבית הוריו. לשמחתו, לפני שבת עצרה הרכבת בעיירה הסמוכה לראדין - עירו של החפץ חיים, וכך הגיע הנער הצעיר סמוך לכניסת שבת אל בית קרוב משפחתו- החפץ חיים, כשהוא עייף מאוד מהמסע הארוך והמייגע שבו כמעט לא עצם עין. כשהגיע לביתו של החפץ חיים לא היה הרב בבית והרבנים קיבלו אותו במאור פנים ואמרו לו שהרב עסוק באמירת שיעור וישוב לביתו בליל שבת. הרבנית הציעה לו מיטה בכדי שינוח קצת מהמסע המפרך והוא לא סירב, ונרדם על המיטה מיד. כאשר התעורר הנער ראה את החפץ חיים יושב ליד השולחן ולומד תורה. כשהבחין הרב שהתעורר הנער, ברכו במאור פנים והורה לו ליטול ידיו ולהתפלל קבלת שבת וערבית ולאחר מכן הסב עמם לסעודת השבת, וכך ישב לו הנער בסעודה עם הרב ורעייתו ושרו שירי שבת ושמעו דברי תורה מהחפץ חיים. לאחר שסיימו את הסעודה וברכו ברכת מזון, ביקש הרב את סליחת האורח ופרש להדרו לישון. הנער חזר למיטתו אך מכיון שלא היה עייף כל כך, שהרי ישן קודם, התקשה להירדם שוב והוא קם ממיטתו וניגש למטבח ושם לאור האש שבכירה ראה שעון שהורה על השעה ארבע לפנות בוקר. הוא התפלל על השעה וחשב בלבו שכנראה השעון אינו תקין וחזר למיטתו ונרדם. כאשר התעורר בבוקר, האירה כבר השמש את הבית והוא מצא למרגלות מיטתו קערה וספל מים ולאחר שנטל ידיו קם ממיטתו. פגש הנער את הרבנית במטבח ובירך אותה ב"שבת שלום" ואז שוב ראה את השעון שהורה על השעה שבע. "האם השעון תקין?" שאל הנער את הרבנית. "סבורה אני שכן", ענתה הרבנית. הנער סיפר לה שאמש, לאחר הסעודה נכנס למטבח וראה שהשעון מורה את השעה ארבע לפנות בוקר. "איך ייתכן הדבר?", שאל הנער. הרבנית ענתה לו: "באמת השעה היתה מאוד מאוחרת אמש, כשהסתיימה הסעודה". "כיצד?", שאל הנער, "והרי הסעודה לא נמשכה זמן רב כל כך?". הרבנית הייכה ואמרה לו: "בא אספר לך מה שקרה. כאשר שב הרב מבית הכנסת בליל שבת, אתה עדיין ישנת ואני רציתי להעיר אותך אבל הרב לא הגיח לי באומרו שבוודאי אתה מותש מהדרך הארוכה והוא הציע נמתין עד שתתעורר לבד, אבל השעה התאחרה כל כך ולפיכך הורה לבננו אריה לייב שיעשה קידוש בשבילי ובשבילי והרב לבדו ימתין לך. אבלנו שנינו והלכנו לישון, וקבענו שכאשר תתעורר יבוא הרב להעיר אותי, וכך היה. התעוררת בשעה שלוש אחרי הצות והרב העיר אותי ואכל איתך את סעודת השבת. אנו למדים מכאן כמה חמור לפגוע בחבר וכמה צריכים להיזהר שלא לצער שום חבר בכתה ובתלמוד-תורה אלא לשמחו ולשמחו

בברכת שבת שלום

איתו תמיד.

הרב אהרן אביטן - מחנך כתה ג'

פתגמי השבוע

ליקט: בנימין בונן

"השמחה"

רבי אורי מדובינסקי

"בשמחה - אותיות - מחשבה
שמחה ללא מחשבה - הוללות"

רבי אברהם מסוכצ'יץ

"עבודה צריכה שמחה,

אך שמחה בלי עבודה - אינה כלום!"

רבי שלמה מרדומסק

"תשובה - גם היא מצוה עשה מן התורה ולכן מצוה לעשותה בשמחה"

"חי-דע"

1. כיתות א-ג.

חמש מילים רצופות
בנות שתי אותיות

2. כיתות ד-ת.

קפד ראשו - אני קשור לפסח.

פתרונות יש להעביר בכתב בלבד
לאלעזר-חיים בונן
בין הפותרים נבונה ויגדל פרס לכל חידה

פתרון לפרשת תולדות
הבאר השלישית "רחבות"
בהחלפת אותיות "חרבות"
בהגדרה זכה התלמיד היקר
יוסף בראי
ישר כח לכולם!

אל תקרי הליכות אלא

הלכות... (מתוך אורות ההלכה)

1. איזהו כבוד אביו? מאכילו ומסקהו משל אביו אם יש לו, ואם אין לאביו ויש לבן - כופין אותו וזן ומפרנס את אביו משלו. אבל אין הבן חייב לאסוף צדקה כדי לפרנס את אביו ואמו.
2. איזהו מורא? (דהיינו יראת כבוד) לא יישב במקום המיוחד לאביו או לאמו לישיב בבית או בכל מקום אחר, אלא אם כן נתנו לו רשות. ולא יסתור את דבריהם, ולא יזכירם בשמם.
3. אם אביו ציווהו לעבור על מצוה דרבנן או על איסור דרבנן (וכל שכן באיסורי דאורייתא) לא ישמע לו.

בכי של הרידב"ז זצ"ל

באותו בוקר בבית הכנסת הגדול בצפת, הצטרף אל אומרי הקדיש גם הרב הקשיש - הרידב"ז זצ"ל (רבי רפאל יעקב דוד בן זאב ווילובסקי), וגרם למתפללים להיזכר כי היום חל היארצייט של אביו של הרב. כשסיים הרב את אמירת הקדיש לא חזר אל מקומו בראש בית הכנסת, אלא נשאר עומד מהורהר, ולאחר מספר דקות נשען הרב על הקיר והחל לבכות בכי חרישי.

אחד מבני ביתו ניגש אל הרב ושאלו מדוע הוא בוכה, הרי מאז פטירת אביו עברו שנים רבות ולמה נזכר כעת לבכות עליו? הרידב"ז הרים את עיניו והחל לספר: "בילדותי היינו משפחה ענייה ביותר, ביתנו היה ריק לחלוטין ובקושי היה מה לאכול. אבי התפרנס בקושי ובצמצום מייצור תנורים ואימי עבדה קשה בגידול וחינוך הילדים הרבים. אולם על דבר אחד הקפידו הורי יותר מכל, הם שכרו את המלמד הטוב ביותר עבורי על מנת שאזכה לגדול בתורה. יום אחד הבאתי להורי פתק מהמלמד, בו הוא קובל על כך שלא קיבל את משכורתו בשלושת החודשים האחרונים, והיות שהוא מטופל בילדים קטנים שעליו לפרנסם, נאלץ הוא להודיע כי אם לא יקבל באופן מיידי את החוב, בתוספת מקדמה לחודשים הקרובים יאלץ להחליפני בילד אחר. הורי היו אובדי עצות שכן בבית לא נותר דבר למכירה, ובבית המלאכה של אבי לא נותרו חומרי גלם לבניית תנורים למכירה. אבי ואימי לא ישנו אותו הלילה מרוב דאגה, עד שאבי הודיע בשמחה כי מצא פיתרון - הוא הציע לאימי שיפרק את התנור של המשפחה ויכנה ממנו תנור למכירה. אימי לא היססה לרגע ונתנה את הסכמתה המיידית, ועוד באותו לילה התנור פורק ונמכר. למחרת הלכתי למלמד שמח ומאושר כשבכיסו כל התשלום המגיע לו. אולם בלילה הבא התברר עד כמה גדול הוא המחיר, הקור בבית היה בלתי נסבל, במיוחד בהתחשב בעובדה כי בקושי היה במה להתכסות. אולם השמחה העצומה ששרתה על פני הורי גרמה לכך שאיש לא התלונן, וכך חורף שלם עברנו בקור האירופאי הנורא ללא תנור. והנה הבוקר כשבאתי לצאת לתפילה, ירד גשם שוטף, הקור היה מקפיא, ופחדתי בגילי המבוגר לצאת לתפילה שמא אחלה. אומנם זכרתי כי היום הוא יום פטירתו של אבי, אך הקור היה כל כך עז שהחלטתי להישאר להתפלל בבית. אולם אז נזכרתי במסירות נפשם של הורי שסבלו קור אדיר חורף שלם עבורי, עד שהתביישתי על עצם המחשבה שבגלל הקור אני נמנע מללכת לומר קדיש על אבי.

ועל כך בכיתי עכשיו, על המחשבה עד כמה הורים מוכנים לעשות עבור ילדם, וכמה מעט הוא מוכן לעשות כדי להחזיר להם כגמולם, ולקיים מצות כיבוד הורים".

(שאל אביך ויגידך)

מילתא דבדיחותא

ליקט: יהונתן בוגן

מי חפר את תעלת סואץ?
קמצן שאיבד במקום מטבע.
ומי מילא את התעלה במים?
אותו קמצן - משלל מצא את המטבע...

חה...חה...חה...

המפקד לטירון: עליך לירות בשמחה.
הטירון: מי זה שמחה?

חה...חה...חה...

שני טפשים נפלו לבור.
טיפש א': "הצילו! הצילו!"
טיפש ב': "עדיף שנצטק ביחד"
טיפש א' ו-ב': "ביחד! ביחד".

חה...חה...חה...

סועד למלצר: "סליחה. יש זבוב במרק שלי".

המלצר: "די! נמאס לי מהבדיחות האלו על הזבוב במרק..."

חה...חה...חה...

"זיידושי הפרשה"

"קטונתי מכל החסדים" (לביא)

אמרו רבותינו בגמרא: "תלמיד חכם צריך שיהיה בו שמינית שבשמינית שבגאווה. (סוטה, ה.) המפרשים כתבו בדרך רמז: שמינית - היינו פסוק שמיני, שבשמינית - בפרשה השמינית שהיא פרשת וישלח, ובאותו פסוק כתוב: "קטונתי מכל החסדים" - לרמז כי האדם תמיד צריך להיות קטן ושפל בעיניו. (דברי אליהו)

"קטונתי מכל החסדים ומכל האמת..."

הצילני נא מיד אחי מיד עשו" (לביא-יב)

יש לשאול, אם אמנם יעקב אבינו החשיב עצמו קטן, על יסוד מה הוא ביקש "הצילני נא מיד אחי מיד עשו" ? ואם נאמר בגלל זכות אבות - והרי גם לעשו יש זכות אבות ? ויש לומר שאדרבא - יעקב אבינו ביקש מהשם יתברך שיציל אותו מיד עשו בזכות שמרגיש עצמו קטן, ואז לאחר שהשם יתברך יצילו - יודה לו ולא יאמר חלילה "כוחי ועוצם ידי" ובזכות הענווה ביקש הצלה. (תורת הפרשה)

"כי ירא אנכי אותו פן יבוא והכני אם על בנים" (לביג)

יש לשאול, אם הכוונה שיכה אם על בנים, היה צריך לומר "והכה אם על בנים", ומדוע נאמר "והכני"? ויש לומר שהכוונה היא שאם יכה אם על בנים הרי זה נחשב שהכה גם אותי ולכן אמר "והכני"..." (תורת הפרשה)